

Balle Nedergaard fra 1700.

Tegnet 1991 af Jorgen Michaelsen.

Historier fra Balle Sogn

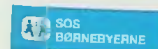
Balle Sogns
Lokalhistoriske Forening
2011

Kærsgårdsvej i 1940-erne.

Historier fra Balle Sogn

Balle Sogns
Lokalhistoriske Forening
2011

Frede Skipper
Højervej 22
8600 Silkeborg

Forord

6. udgivelse af "Historier fra Balle Sogn"

Historier fra Balle Sogn, opleves fortsat som en succes for foreningen, og bestyrelsen har med glæde udvalgt artikler ud fra Vagn Lihn Kristensens store udvalg af historier fra hele sognet.

Foreningen kan i år fejre 20 års jubilæum.

Vi har erfaret, at hæftet i stor udstrækning er købt af personer med interesse for lokalhistorie fra Balle sogn. Hæftet er dels brugt som samleobjekt eller som julehilsen til familie og venner.

Det er derfor med glæde, at vi kan præsentere et nyt hæfte i rækken af - Historier fra Balle Sogn. Vi prøver at bringe både nyere og gamle historier, der så vidt muligt dækker hele sognet.

Alle vore medlemmer modtager automatisk et hæfte årlig.

Hvis der er ønske om at købe flere hæfter, kan det ske ved at kontakte et bestyrelsesmedlem, der altid ligger inde med nogle hæfter.

Prisen for et hæfte er 25 kr. Hvis hæftet skal sendes pr. post betales porto oveni.

Foreningen har de sidste mange år fået indsamlet historier og beretninger fra dagligdagen i Balle sogn ved hjælp af vores lokalhistoriske konsulent, Vagn Lihn Kristensen, som forsker i gamle bøger og protokoller om sognet.

Hvis der er en eller anden, der har en god ide til lokale fortællinger, og ting, der har historisk interesse, som lokalhistorisk forening kunne arbejde videre med, vil vi være meget taknemmelige for en henvendelse.

Kontakt da en fra bestyrelsen, der gerne vil tage en snak om det.

Obs.: Foreningen er meget interesseret i at få lov til at låne - kun låne - billeder eller andre effekter, som viser noget om dagliglivet, personer, huse, gårde eller landskaber, alt hvad du synes der kan være af interesse for Balle Sogns Lokalhistorie.

Vi håber, at hæftet bliver til glæde for dig og din familie.

Bestyrelsen

Indhold

Tyve års jubilæum	Side 5
Min far, Morten Vad	Side 7
Slagter Rahn fra Skæggær	Side 12
Søren Klintrup fra Overgård Mark	Side 18
Jernudvinding af myremalm	Side 23
Kort	Side 26
"Skandsen" i Gl. Balle	Side 28
"Krigen" mellem karlene fra Hvinningdal og Øster Bording	Side 30
Jens Lindhart Jensen	Side 33
Hvinningdal Købmandshandel	Side 36
Bakkedraget Bavns	Side 43
Møller Iversen, Balle Kirkevej 17a, Gl. Balle	Side 46

Balle Sogns Lokalhistoriske Forening

Lokalhistorisk konsulent:

Vagn Lihn Kristensen

Anemonevej 7, Alderslyst

8600 Silkeborg

Tlf. 8682 4965 - e-mail: lihn@pc.dk

© 2011 Balle Sogns Lokalhistoriske Forening

Oplysninger fra hæftet, må gerne benyttes med henvisning til kilde.

Billederne i hæftet er fra foreningens arkiv samt fotos af Vagn Lihn Kristensen m.fl.

Redaktion:

Vagn Lihn Kristensen

Hanne Just Pedersen

Korrektur:

Else Drejer

Jørgen Stadil

Lis Thavlov

Layout, dtp og omslag:

Frede Skipper

Hæftet koster 25 kr. og kan købes hos bestyrelsens medlemmer:

Formand Hanne Just Pedersen, Ndr. Højmarksvej 25, 8600 Silkeborg

Tlf. 8686 9085 – 2218 9211

Else B. Drejer, Jordkærvej 8, 8600 Silkeborg

Tlf. 8685 5209 - 2146 8283

Bodil Skov, Øster Bordingvej 54, 8600 Silkeborg - Tlf. 8685 5220

Kasserer Herluf Winther, Toftebakken 19, 8600 Silkeborg

Tlf. 2781 5089

Regner Jørgensen, Sinding Østervej 5, 8600 Silkeborg - Tlf. 8685 5296

Samt hos:

Silkeborg Arkiv, Hostrupsgade 41 A - Tlf. 8722 1924

Forlag: Lokalhistoriske Foreninger i Silkeborg Kommune.

"Historier fra Balle Sogn" er udgivet i samarbejde med Silkeborg Arkiv.

Trykt hos Silkeborgs Kommunes Indkøbskontor.

Tyve års jubilæum

Af Vagn Lihn Kristensen. Balle Sogns Lokalhistoriske Forenings konsulent og medstifter af foreningen.

Balle Sogns Lokalhistoriske Forening kunne den 4. juni 2011 holde 20 års jubilæum.

Det begyndte med, at tidligere skoleinspektør ved Skægkærskolen Svend Aage Sandberg Eriksen (1925-2008) tog initiativ til at fortælle om gamle dage for beboerne på Ballelund Plejehjem og andre interesserede personer. På talrige opfordringer førte det til et møde på Balleskolen, hvor foreningen blev stiftet med Svend Aage Eriksen som formand.

Desværre blev Svend Aage Eriksens formandspost af kort varighed, idet han måtte gennemgå en større operation på Rigshospitalet i København og derefter ikke genoptog formandsposten.

Foreningen har hvert år haft en artikel i Syn for Sogn, og igennem flere år leverede man også artikler til Midtjyllands Avis. Foreningen har desuden haft en udstilling i Balle Sognehus, Balle Torv, med den svenske kanonkugle og andre effekter fra Balle sogn.

Hvert år er der 3-4 forskellige arrangementer, som har været foredrag – fortællinger og gåture forskellige steder i sognet.

Foreningen har også en hjemmeside med billeder, fortællinger, program og referater fra vores arrangementer, samt henvisninger til nedskrevne artikler, som opbevares på Silkeborg Arkiv.

Fra 2006 og hvert år fremover har foreningen udgivet hæftet: Historier fra Balle Sogn. I 2010 udgav man bogen: Livet på Vester Kejlstrup Mark.

Her i jubilæumsåret har der været ophængt en velbesøgt fotoudstilling i Balle Sognegård, Balle Bygade, med gamle billeder fra byer og ejendomme i Balle sogn.

Private personer havde velvilligt udlånt luftfoto af ejendomme fra sognet, som prydede udstillingen. Udstillingen har også været omtalt på hjemmesiden.

Foreningen har desuden de sidste par år været repræsenteret på Klosterlund Marked.

*Bestyrelsen ved stiftelsen den 4. juni 1991. Fra venstre:
Kasserer Erling Bak-Andersen, Vagn Snede, formand Svend Aage
Sandberg Eriksen, sekretær Torben Brix og Vagn Lihn Kristensen.*

Min far Morten Vad

Af Ingeborg Binderup

Ingeborg Binderup (født Vad) fortæller om sit barndomshjem "Kærgaard" i Balle Kirkeby.

Hun var den mellemste af tre piger, Ingrid født i 1926, Ingeborg i 1929 og Kamma i 1933.

Ingeborg blev gift den 5. april 1951 i Balle Kirke med landmand Niels Marius Ejnar Binderup, søn af skolelæreren fra Sejling. Ingeborg og Ejnar har haft et landbrug på Låsby egnen.

"Kærgaard", Balle Bygade 38, Balle Kirkeby.

"Min far, Morten Vad overtog slægtsgården "Kærgaard". Balle Bygade 38, i 1918, da min farfar Søren Vad døde af den spanske syge 64 år gammel. Min farmor Marie, kaldet "Balle", levede indtil 1934 og boede i et af gårdens værelser lige ved siden af mine forældres soveværelse. Marie Vad havde seks børn boende i de omkringliggende byer, og det er nok nogle af hendes tyve børnebørn, der har givet hende tilnavnet "Balle".

Der horte 56 tdl. til gården. Markerne havde forskellige navne, f. eks. Dwarbjerg, Æ Søndermark, Æ Byllebærbak, hvor der var tørvemose, og Æ Tyskhwåfald, der har sit navn, fordi tyske soldater lå i læ her i 1864 på vej op gennem Jylland.

Landsbyspillemand

Far var landsbyspillemand. Hans instrument var violin, og han spillede dels til bal sammen med sin svoger, Niels Hedegaard, og dels i Bjerregaards orkester i Kjellerup. Min far har skrevet mindst to musikstykker, en vals og Morten Vad's Hopsa.

MORTEN VAD'S HOPSA

The image shows a musical score for a piece titled "MORTEN VAD'S HOPSA". It is written for violin in 2/4 time. The score consists of three staves of music. The first staff begins with a treble clef and a key signature of one flat (Bb). The melody is written in eighth and sixteenth notes. Above the first staff, there are several chord symbols: Bb, F, Bb, F, Bb. The second staff continues the melody with similar rhythmic patterns and includes trill ornaments (TR) and a triplet (3). Above the second staff, there are chord symbols: F, C, F, TR, C, F, F. The third staff concludes the piece with a final cadence. Above the third staff, there are chord symbols: Bb, F, Bb, Eb (with a triplet), Bb, F, Bb, Bb. The piece ends with a double bar line and a repeat sign.

Som 38-årig blev han gift med den 20-årige Meta Petersen fra Sejling. Så var det slut med at spille til dans. Min far blev ved med at sætte musikken højt, og han lagde stor vægt på, at vi børn fik lært at spille. Han var i sit es, når vi spillede koncertpolka for to violiner af Lumbye – min søster Ingrid på klaver og far og jeg på violin.

Sognefoged og pantefoged

I 1925 blev far sognefoged, og i 1930-erne fik han bil, en grøn Chevrolet, så han kunne være godt kørende, når han skulle ud for at pante eller løse andre opgaver. Under krigen blev Chevrolet'en klodset op, så måtte far rundt på cykel i sognet, der dengang foruden Balle omfattede Alderslyst, Lysbro, Skægkær, Vester- og Øster Bording, Overgård og Hvinningdal. Ved siden af embedet som sognefoged, var far også pantefoged. Han havde sin embedskasket hængende i entreen, men han brugte den sjældent, dog bar han den altid, når han var ude som pantefoged.

En af fars opgaver var også at opkræve amtsstueskat og inddrivelse af restancer. Amtsstueskatten var ikke de store beløb, men pengene var små, så det hændte ret ofte, at far måtte af sted for at inddrive dem. Udbringning af stævninger var også sognefogedens opgave. Skulle en person stævnes til en afgørelse i retten, skulle en stævning personlig overbringes den stævnedede.

Pantefogedens opgave var en af de lidt ubehagelige opgaver, som min far også måtte tage sig af. Det var så at sige altid hos personer, han kendte, og ofte lå der en trist skæbne bag en udpankning. Efter krigen 1940/1945 var der mange udpankninger som skyldtes, at folk var kommet bagefter med skat, husleje, børnepenge, bøder og andre udestående fordringer.

Der havde som regel forud for udpankningen været en fogedforretning eller retssag. Man måtte gøre pant i alt, som ikke havde med familiefunktioner at gøre. Der måtte ikke gøres pant i bord, stol, seng, komfur og beklædning, men så at sige alt andet, også i radio, fjernsyn, knallert og bil m.m.”

Ingeborg fortæller videre: ”Der var områder, hvor far kom mere end andre, blandt andet var han ofte på Nørhedevej og området der omkring. Det var sådan, at når min far var ude i embeds medfør som pantefoged og til stævning, ville han gerne have en af os piger med som vidne, dog er jeg aldrig blevet brugt som vidne i en retssag.

Et problem, som måske var særlig kendt i egnen omkring Lysbro teglværkerne, var landevejens farende svende, ”spritterne”. De havde om vinteren næsten fast ophold ved teglværkernes ovne, hvor der var der varme. Men særligt om sommeren så man dem på vejene omkring i sognet. Hos købmanden eller i brugsen købte de kogesprit, som de blandede med andre drikkelige væsker. Der skal lige nævnes, at kogesprit dengang ikke var tilsat de stoffer, som i dag gør det udrikkelig.

De gjorde ophold ved gårdene, hvor de fik lidt at spise og sov i gårdens lade eller på høloftet. De var ganske fredelige, og afleverede selv deres tændstikker til bondemanden. Hvis der opstod problemer, det skete yderst sjældent, var det sognefogedens opgave at løse problemet, evt. ved at tilkalde politiet i Silkeborg.”

Far med på session

"En gang om året var far med sognets unge mænd på session. Far fortalte en historie fra sessionen om en ung mand, der viste sig at have meget snavsede fødder, da han var kommet af tøjet. Det var så grelt, at han blev placeret på en stol med fødderne i et fad vand. En myndighedsperson spurgte med bøs stemme, om han var klar over, hvorfor han skulle sidde i blod, og den unge mand svarede, at det vel måtte betyde, at han skulle ind til marinen."

Udstedelse af hundetegn

"Det var også hos sognefogeden, at man skulle hente hundetegn. Hvert år ved nytårstid skulle alle egnens hunde have nyt hundetegn. Det var en opgave, vi piger godt kunne hjælpe med. Min far havde en protokol, hvor hundens ejer og hundens race blev indført, om det var en han eller en tæve og endelig forsikringens police nr.

Det med racen udviklede sig engang imellem til en debat om, hvorvidt "gadekrydset" hørte til den ene eller anden race.

Derimod blev jeg tit lidt flov, når der skulle læses kundgørelser op. Det foregik ved, at min far stillede sig uden for kirken lige efter gudstjenesten og læste op, og det interesserede ikke nogen, så folk gik bare forbi ham og videre hjemad til deres søndagsmiddag."

Borgerlige vielser

"Som sognefoged ordnede min far også vielsespapirer for brudepar i sognet – både til de kirkelige og de borgerlige vielser. De borgerlige vielser forrettede han selv. Det foregik i vores stadsstue, og min mor serverede portvin og kager for de nygifte og deres vidner.

Somme tider, hvis giftermålet var meget hemmeligt, optrådte min mor og en af gårdens karle som vidner.

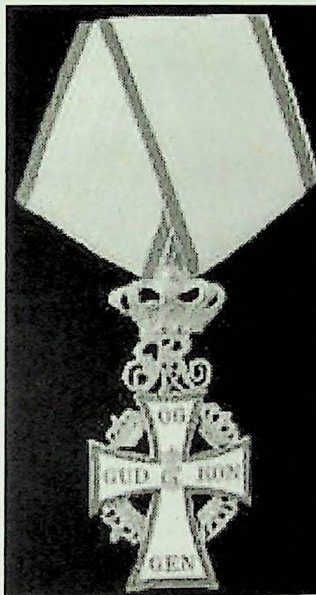
I Balle sogn var der 100 borgerlige vielser fra 1924 til 1939, hvoraf de 78 blev viet i Silkeborg og 22 af sognefogeden i Balle sogn. Langt de fleste vielser var Alderslystborgere.

Pastor Jens Andersen var en velset gæst i mit barndomshjem. Gennem mange år hang præstekjolen i et skab i vores gang. Hver søndag var der kaffebord i vores stue efter gudstjenesten. Far og mor havde ikke altid tid

til at være med ved kaffebordet, men pastor Jens Andersen gik bare ind og fik sin kaffe, inden han på cykel tog tilbage til Godvad Præstegård."

Regnskabsfører for Balle Brugsforening

"Far var i mange år regnskabsfører for Balle Brugsforening, og det kom der hvert år en glad aften ud af. Det var gerne en vinterdag, hvor brugsens to revisorer igennem mange år, gårdmændene Karl Andersen og Søren Skovlund, kom til "Kærgaard" kl. 14 og gennemgik regnskaberne. Til aften kom fruene, Jette Andersen og Herdis Skovlund, og der blev serveret en bedre middag. Derefter blev der spillet whist. Den tradition blev holdt ved lige gennem mange år.

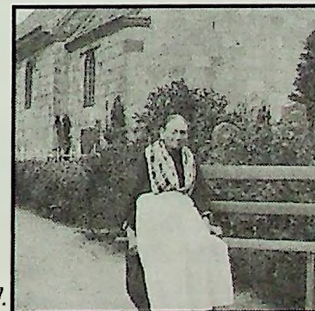

Dannebrogsordenen.

Efter 40 år som sognefoged fik min far fortjenstmedaljen i sølv. Ni år forinden var han blevet Ridder af Dannebrog. I en lang årrække var min far formand for Balle Menighedsråd, formand for Silkeborg Andelsmejeri og vurderingsmand i Den Almindelige Brandforsikring for Landbygninger.

Hans store interesse var at gå på jagt, og han spillede lidt dilettant i Øster Bording Forsamlingshus.

Ingeborg Binderup, Kærgaard, Balle Bygade 38, Balle Kirkeby.

Marie Vad på Balle kirkegård.

Slagter Rahn fra Skæggkær

Af Vagn Lihn Kristensen

Når man kører gennem Skæggkær, ser man på hjørnet af Viborgvej og Skæggkærvej skråt over for den tidligere Skæggkær Cykelforretning et gammelt restaureret beboelseshus, og bagved lå indtil for få år siden med gavlen ud mod Skæggkærvej et aflangt og lige så gammelt udhus. Herfra virkede slagter Thorvald Rahn med sin slagterforretning 1914-1963.

Skæggkærvej. Herfra drev slagter Rahn slagterforretning.

Slagtehuset i Skæggkær

Thorvald Rahn havde aldrig lært slagterfaget, men han havde altid fungeret som slagter, både med hjemmeslagtning og udsalg fra slagtehuset. I udhuset var der plads til slagtekvæg, og i den sydlige ende ud mod Skæggkærvej lå udsalget. I 2003 stod en del af inventaret stadig, som da slagter Rahn virkede på stedet.

Slagtehuset i Skæggkær, som var dyrlægekontrolleret af den lokale dyrlæge, havde ikke de store hygiejniske forhold. Ganske vist havde de i slagteriet en "pose" til at hænge over den elektriske kødhakker, for at spyfluerne ikke kunne komme til kødet, men en ældre dame fra Balle Nørremark fortæller: "Hygiejnen var nu så som så".

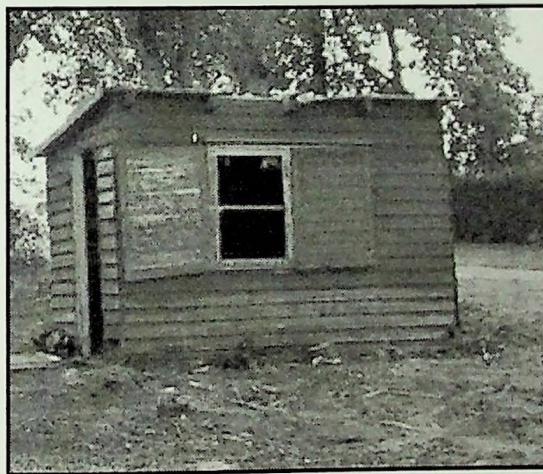
Samme ældre dame fortæller: "Engang jeg skulle købe noget fars, så jeg Laura Rahn liste et stykke fed flæsk ned i kødhakkeren. Jeg spurgte hvad det var for noget?". Laura Rahn kom med en forklaring, at det var noget de brugte, idet det højnede farsens kvalitet.

I udhuset havde han i den nordlige ende en stald til et par køer. Han leverede mælk til Andelsmejeriet i Silkeborg helt frem til 1940.

I flere år ejede han desuden "Nørskovgaard" i Funder sogn, en nabo-gård til "Kildevæld", Odinsvej 40, i dag Hvinningdal Vandværk. I 1946 købte han også en gård i Serup. Begge gårde har været bestyret af sønnen, Børge Rahn.

Salgsvogn

Igennem alle årene kørte Thorvald Rahn rundt med en salgsvogn, i starten var det en hestetrukken, men fra 1930 var det med automobil.

Thorvald Rahns salgsskur 2005.

Indtil 1941 kørte han med salgsvognen i Lysbro. Men ved Lysbros indlemmelse i Silkeborg Kommune den 1. april 1941, blev det på grund af hygiejniske forhold forbudt at sælge kød fra en salgsvogn. I stedet opførte han et simpelt træskur på Hvinningdal Bakke lige oven for bygræn-

sen, i dag syd for Rolf Krakesvej. Herfra kunne beboerne i Lysbro så hver lørdag formiddag hente deres slagtevarer.

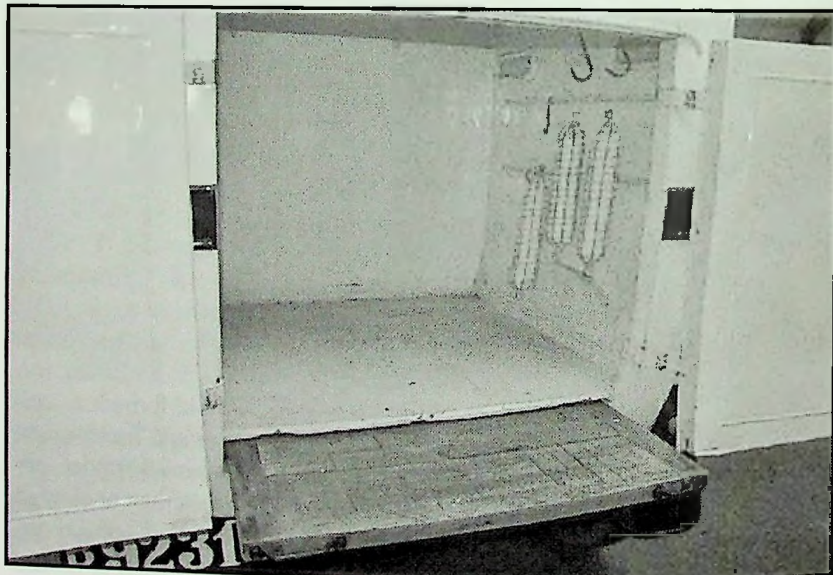
Træskuret stod ved bygrænsen indtil i slutningen af 50-erne. Herefter blev det flyttet op til Thorvald Rahns søster og svoger, Nelly og Otto Sørensen, Hvinningdalvej 85. Det stod i haven som "lysthus" indtil det blev fjernet i 2005.

Køb og opbygning af salgsvogn

Det var i efteråret 1929, han besluttede sig for at anskaffe en automobil, som han ville anvende til sin kørende slagterforretning, for at kunne komme længere omkring til landsbyerne i Silkeborgs opland.

Valget faldt på en Ford A, årgang 1929.

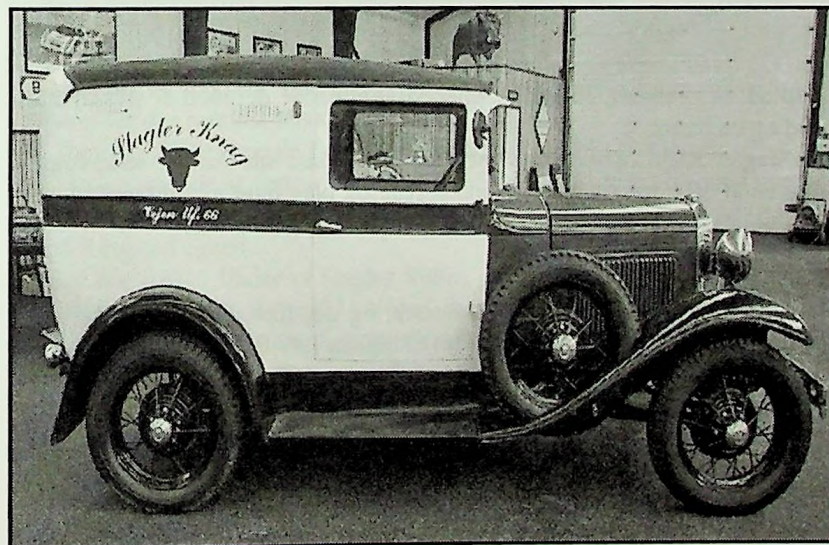
På dette tidspunkt var udvalget ret begrænset med hensyn til at købe en vogn, især når det drejede sig om en varevogn. Almindeligvis blev den slags biler håndlavet efter kundens ønske hos en karosserifabrik/karetmager. Dette var også tilfældet med denne Ford A. Måske var det

Skærebrættet som skjules af bagdørene, når de er lukket.

Ford forhandleren i Silkeborg, som solgte slagter Thorvald Rahn et chassis, som Funder Karosserifabrik så sandsynligvis har bygget varekasse på. Her opbyggede man lukkede varevogne, og vi ved, at slagter Rahn kom meget til Funder, så det er slet ikke utænkeligt, at de har bygget den lukkede varekasse, som i udseende var meget lig den, som Ford selv fremstillede i Amerika. Varekassen var opbygget på et træskelet, hvorpå der udvendigt var almindelige karosseriplader af metal. Indvendigt var varerummet beklædt med zinkplader, da de var mere holdbare og lettere at renholde. Det kunne jo ikke undgås, at der kom blod og andet fra slagtervarerne på pladerne under kørslen, og når kødet blev skåret ud. Varerummet skulle også rengøres dagligt med vand, så jernplader ville hurtigt tæres op. På siderne i varerummet var der beslag, hvor der hang store kroge, som kødet blev hængt op i.

Når kødet skulle skæres ud, var vognen så smart indrettet, at der var et smalt hulrum mellem bunden i varekassen og chassiset. Her var et skærebræt gemt, som nemt kunne trækkes ud og bruges som bord til at skære kød ud på. Skærebrættet var af samme slags som de, der blev brugt i slagterforretningen. Når bagdøren var lukket, kunne pladen ikke falde ud.

Vognen var malet i en mørkegrøn farve, som foreskrevet fra Ford. Den blev indregistreret den 31. december 1929, og fik registreringsnummeret R 6533. Bogstavet R fortæller, at køretøjet var indregistreret i Skanderborg Amt.

Kørende forretninger

Slagter Rahn kørte herefter rundt til sine kunder med den nye salgsvogn, og viste sit udvalg af flæsk og kød frem, som dels lå i varerummet og dels hang i de store kroge. På det tidspunkt var det almindeligt på landet, at det var kørende forretninger, som kom ud til kunderne, da kun et fåtal havde bil, så det var mere naturligt, at slagter Rahn opsøgte kunderne, end at kunderne skulle tage en ofte lang tur til Skæggær. Denne form for salg foregik helt op til 1970-erne og var ikke kun forbeholdt slagtere. Grønthandlere, fiskehandlere, købmænd, pottehandlere med flere benyttede sig af denne salgsform, og i Hvinningdal området kom bageren fra Lysbro hver søndag formiddag med rundstykker, og bageren fra Skæggær tog turen til Øster Bording.

Selv om handelen ikke altid var så stor som ønskelig, var omkostningerne små. Når varebilen var anskaffet, var der kun omkostninger til benzin og vægtafgift, som dengang var ganske lille, så det betød ikke så meget. Og hvad angår vedligeholdelse af en Ford A, så var der ingen, og opstod der et problem, så kunne smeden altid ordne det med et stykke ståltråd og en hammer.

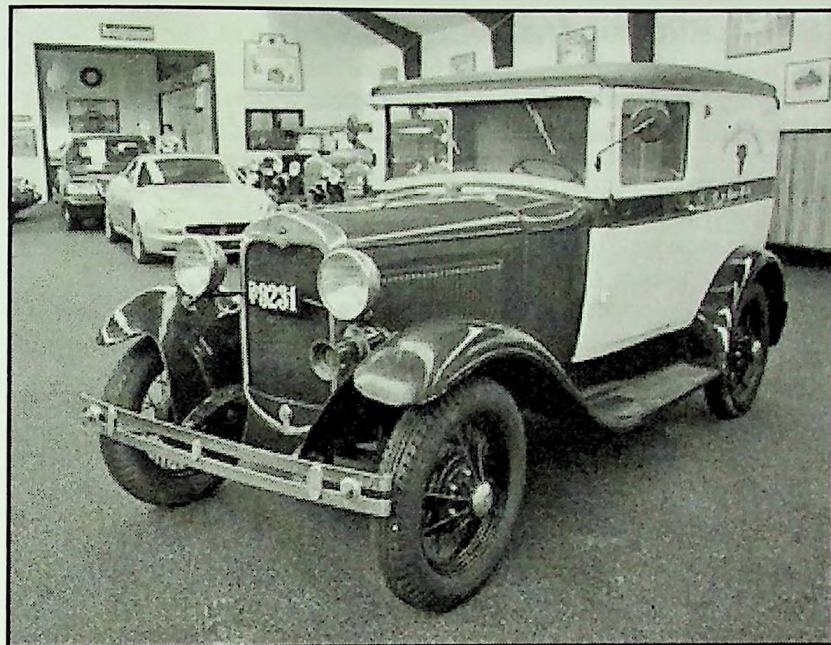
Slagter Rahn ophørte med at køre rundt med sin Ford A salgsvogn i midten af 50-erne, da han fik sukkersyge og blev ramt af koldbrand i sine ben, som blev amputeret.

Salgsvognens videre forløb

I midten af 50-erne blev bilen afmeldt, og det fortælles, at den herefter stod i udbygningen ved slagtehuset i Skæggær helt frem til 1971.

Ved Thorvald Rahns død i 1963 forsvandt vognens gamle papirer. Laura Rahn søgte den 20. august 1971 Silkeborg Motorkontor om en ny registreringsattest, da bilen blev solgt til smedemester Henning Mortensen, Gl. Balle. Men forgæves, uden papirer kunne bilen ikke indregistreres.

Den 29. april 1976 skrev autoriseret Ford forhandler Valdemar Jensen,

Silkeborg, til Horsens distriktstoldkammer om nye papirer, men ingen papirer før der betaltes 6.000 kr.

Herefter fik den gamle Ford A registrerings nr. EC 27.818

De kommende år førte Ford'en en omflakkende tilværelse med mange nye ejere og vidt forskellige arbejdsopgaver. I 2003 stod den gamle Ford A på Ringsted egnen.

Nu her i 2011 finder vi Slagter Rahns gamle Ford A på internettet, sat til salg af Læborg Autohandel i Vejen, for en pris på kr. 149.800.

Thorvald Rahn var en af de første i Balle sogn, der fik bil. Under krigen 1940-45 måtte han dog igen benytte hestetrukken salgsvogn.

Fakta

Peter Georg Thorvald Rahn, født 1886 på Odinsvej 40, gården "Kildevæld", Hvinningdal. Døde 1963 i Skæggær.

Gift med Laura Andersen Langballe, født 1893 i Linå sogn.

Deres søn Børge Rahn (1913-1986) voksede op i Skæggær.

Søren Klintrup fra Overgård Mark

Uddrag fra Jens Carl Mortensens erindringer

Følgende erindringer er afskrift fra Dansk Folkemindeamling, fortalt af Jens Carl Mortensen, bror til lokalhistoriker og skolelærer Rasmus Mortensen, som udgav bogen om Balle Sogn i 1946. Kopier af originalerne findes på Silkeborg Arkiv.

Jens Carl Mortensen skriver: Naboer og andre, der boede i nabolaget til mit hjem, Overgårdvej 3, som nu er nedbrudt, var adskillige gamle folk, typer som synes sjældne nu at træffe. Megen viden, mange sæder og skikke, ja, en hel anden levevis, er med dem gået i graven, til savn og tab for efterslægten. Blandt disse var også Søren Nielsen, kaldet Søren Klintrup.

Søren Klintrup som murer

Søren Klintrup var murer, specielt kampestensmurer af den gamle skole og har bygget mange kirkegårdsmure omkring år 1900, blandt andet Balle kirkegårdsmur, den ud mod den gamle Balle Kirkevej. Der blev fortalt, at han i sine velmagtsdage kunne give både to og tre håndlangere nok med at passe sig op. Det var fænomenalt, som et murværk voksede under hans hænder. Han havde, som han sagde, været til tusinder af rejsegilder men

aldrig været fuld. Et udsagn, der vist ikke skulle tages alt for bogstaveligt. Jeg mindes ikke at have set ham ved noget rejsegilde, men ved, at han ikke spyttede i glasset, som man plejede at sige, ej heller foragtede han en god kaffepunch, så lidt som de fleste andre gamle gjorde det. Men på visse områder var han noget for sig selv. Han ville gerne læse og læste meget, hvilket ofte prægede hans tale og hele hans adfærd, som han nu og da yndede at forlene med et anstrøg af finere dannelse og mere viden end de andre gamle. Dette i forbindelse med hans vid og lune gjorde ham til noget af en særegen skikkelse, som alle satte pris på og gerne søgte.

At han var mørkeræd og bange under utrygge forhold, søgte han ikke at skjule, men ofte tjente det folk til megen morskab. For øvrigt havde han boet mange steder i Øst- og Midtjylland og havde også haft landbrugsjendomme. Nu han var blevet gammel, havde han et meget primitivt hus med have.

Søren Klintrup var mørkeræd

Engang jeg var inde hos ham i hans lille hjem, Nørhedevej 36, havde han gæster. En af gæsterne hentydede da til, om Klintrup sådan var bange. "Ja", sagde Sidsel hans kone, "han er såmænd så bange, te det er grov". Dette forte så til, at Klintrup fortalte følgende; "Det kan gerne være, te a er ræd. Det er heller ikke sært, om a er det, for i min opvækst hørte man aldrig andet end spøgelseshistorier og lignende ting. Ja, a var den tit så angst, te a ikke turde træde udenfor æ dar efter mørkets frembrud selv for det mindste bitte ærinde - knap nok linde den sådan lidt.

Se inden a tjente - ja, a har jo nu aldrig tjent ret meget, for a kom jo i lære - da havde a jo da også mit kammer ude i et udhus. Så var det en bælgmørk nat - a glemmer et aldrig. A havde ligget vågen lidt og var lige ved at slumre hen igen, da a på ny blev helt vågen ved noget skramlen og rumsteren derude i udhuset.

Hvad er nu det for noget, tænkte a. Det forekom mig stadig at nærme sig mit kammer, a blev skam ræd! Yderdøren havde a låset indvendig, da a gik ind, det vidste a, så hvad kunne det være andet end det argeste spøgeri og kunster, og der lå a alene i udhuset. En sølle knægt, hvad skul' a gribe til? A trak hovedet ned under dynen, men der nede kneb det med at få luft.

Nå! - nu var det lige udenfor min dar, Åh gudfader fri os, hvor var a ræd! Om a så skul' kvæles, turde a ikke ha' næsen over dynen. Sæt det kom ind til mig!

Så lige med et dundrede der et slag ude på min dar, så det rystede både i hængsel og lås.

Å - åh endda! A krøb sammen under dynen og forventede allehånde ting. Sådan lå a længe og svedte angstens sved, mens det lede spøgeri holdt på. Det er egentlig sært, te a kom over det. Omsider blev det da endelig stille derude. Da a skul' ud den følgende morgen, kunne a knap få daren skubbet op, og skönt det var lys dag, var a ikke helt dristig ved det, men ud måt' a jo, og så fik a da noget at se!

Rundt om lå træbøvl og brudte skillerum, og foran min dar lå en væltet stolpe. Men henne i noget halm, der lå selve uhyret - spøgelset, en stor gammel orne, som ellers havde sit aflukke henne i den modsatte ende af huset. Det var den, der var brudt ud og forvoldt al den skræk og molesteren

Men hvordan skul' a vel sanse og tænke på - efter alt det, der var blevet mig bildt ind - te det ku' være ornen, der var på færde! Tøkkes I måske det? Nej, gu' ku' a ej. - Ja, I kan le, men for mæ var et ik' morsomt".

På besøg hos den kloge mand i Vindblæs

"Har du ikke også engang været hos den kloge mand i Vindblæs, Klintrup? Lad os lige høre, hvordan det gik"! ytrede én, og vi var alle nysgerrige efter at høre derom.

"Hem - ja, det er mange, mange år siden, vi boede jo dengang i en anden egn. Jeg husker ikke i hvilken egn, men jeg skønner, at tiden har været i 1860-erne eller omkring 1870-erne, og det har uden tvivl været den Vindblæs mellem Randers og Hadsund. Så havde vi en nabo, som var syg og trængte til hjælp, og da han og konen en dag bad mig, om a ikke ville gå til den kloge mand i Vindblæs og få råd for sygdommen, ville a jo så sært gerne gøre ham den tjeneste.

A blev så forsynet med lidt madvarer. Penge til at betale den kloge mand med havde a fået og ligeledes besked om, hvad a skul' forklare ham om den syges tilstand, og så gik a.

Det var en lang vandring - flere Mil - og undervejs, da den medbragte

væske var forbrugt, ville a gerne have knebet et par skilling af beløbet til den kloge mand til indkøb af en halv pægl [betegnelsen for en flaske snaps]. Men så kom a til at tænke som så: Den kloge mand ved måske, hvad penge du har med til ham - ja, hvad, det kunde jo godt ske - og så står du kønt i det, om du har givet dem ud.

Nej, det skul' a ilyvel [alligevel] ikke ha' noget af! Altså gik a videre på mit tørre brødfoder og nåede da omsider den kloge mands hus.

Nå - a nølede lidt derudenfor. Det var mit første besøg - og for resten også det sidste - ved sådan en mand. Men a kunne jo da trøstigt gå ind. A havde i lommen, hvad a skulde have og heller ikke mere. Og ind kom a da og fik mit ærinde forrettet."

"Ja vist, ja, ja, det er rigtig nok", sagde den kloge mand. "Jeg ved godt, hvad du er kommen for. Sæt dig bare ned her, så skal jeg straks komme tilbage", ytrede han og gik ind i et andet værelse. - "Hm - ja, der kan vi se, tænkte a og var glad, te a havde pengene i behold."

"En stund efter kom han tilbage. Han havde lidt dråber i en flaske, som den syge skulle have. Og så forklarede han mig, at når a nu gik hjem, så skul' a ved den sidste kirke, a kom forbi for så vild det være aften - mørkt skulde det nemlig være, gå ind på kirkegården og tage lidt muld der, som så skulde puttes i en klud, og af den syge bæres om halsen i en snor.

Ja, a skul' jo nok forrette det hele, og så gav a ham hver en øre, a havde med til ham, og gik så min vej.

Det med turen ind på kirkegården var a it så glad for. A prøvede at strække ud det bedst a ku', for at komme der, før det blev alt for mørkt."

"Hvorfor gik du ikke ind på en anden kirkegård, før det blev mørkt?" indskød en af os tilhørere.

"Hvorfor! Fordi a vilde gøre, som manden bad me om, og da a nåede kirken var det bælgmørkt, så det slog jo godt nok til.

Nu var det så om at få fat i den smule muld derinde. Omsiden fandt a da indgangen og stod netop med hånden på lågen, som a lige havde skubbet åben, da a lige i det samme hørte et skrig derinde fra. Så møj et grimme skrig. Å, du milde hvor blev a bang. A skal love for, te a fik vendt om i en fart. Lågen slog a i hælene på mig selv og var nær falden, men ellers kom a da velholden ud på vejen igen. Om det nu - som de siden har villet bilde mig ind - har været en ugle eller allike, der har villet hilse min ind-

træden med det skrig - det kan jo gerne være, men nok er det, a sku' ikke gøre forsøget om igen.

Nej, men så gik a ud på nogle grønagre, som a vidste, var fulde af muldvarpeskud, og der fandt a rigelig af god muld, som a forsynede mig med til den syge.

A sagde naturligvis aldrig til nogen, at mulden var fra et muldvarpeskud ude på marken i stedet for fra kirkegården, men manden blev da rask alligevel”.

NB: Huset Nørhedevej 36, lå på Hvinningdal Hede og var opført som beboelseshus i midten af 1800 tallet. Det blev i 1947 købt af genboen Marius Pedersen, kaldet Bi Marius som brugte bygningen til hønsehuse. Karl Lassen overtog huset den 14. maj 1962 og boede her til sin død i 2008. I 2009 blev huset nedbrudt.

Fakta

Soren Nielsen, født den 16. maj 1833 i Klintrup, Røgen sogn, død den 6. marts 1918 i Oustrup, Thorning.

Han blev gift 1858 med Sidsel Jensen, født på Låsby Mark. Død 1914 på Hvinningdal Hede.

De har boet på Nørhedevej 36 og 52.

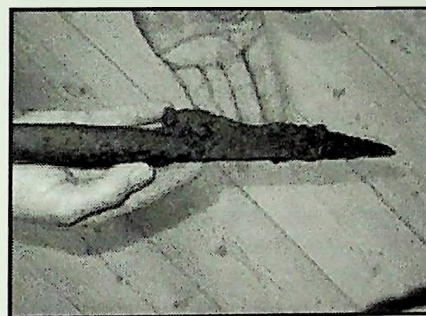
Jernudvinding af myremalm

Af Vagn Lihn Kristensen

Området Overgård og Vester Bording i Balle sogn havde særlig stor betydning i gammel tid på grund af den myremalm, som fandtes i området. Myremalm som er et gammelt ord for mosemalm blev udvundet af bestemte jordlag i hen ved to tusinde år, ca. 400 f. Kr. til ca. 1600 e. Kr. Myremalmen kunne graves op i flager og klumper, og af det kunne man i en smelteovn udvinde jern, som man kunne smede til redskaber.

Således kan man af jordebøgerne fra 1586 se, at hele Hids Herred betalte 118 kloder jern i skat. Det fordelte sig således: Balle sogn 21 kloder, Mausing 18, Lemming 6, Serup 11, Sejling 14, Øster Kejlstrup 2, Funder 33, Svostrup 8, Nisset 6 og Kragelund 2 kloder jern.

Jern er hårdere end bronze og væsentligt bedre til genstande, der skal skære, og til nagler til vogne og både.

Rasmus Mortensen beskriver jernudvinding

I 1920-erne studerede og undersøgte lokalhistoriker og skolelærer Rasmus Mortensen, Balle sogn, jernudvinding af myremalm. Det har han skrevet en bog om: ”Jysk Jærn”.

Rasmus Mortensen kendte fra sin hjemegn særdeles godt myremalm fra Overgård området, hvor hans forældre havde ejendommen ”Tipholt”, Overgårdvej 3. Her gik man nærmest og faldt over store klumper slagger fra myremalm. I 1909 fik Rasmus

Rasmus Mortensen

Mortensen ansættelse som landsbylærer ved Lindeballe Skole, og her var han i 1915 så heldig at finde en middelalderlig teglovn, hvor der var blevet brændt myremalm. Tegloven blev udgravet af Nationalmuseet.

I bogen "Jysk Jærn" er nævnt adskillige myremalmsfund. Således har han selv besøgt og undersøgt over 148 steder alene i Jylland.

En ting, som Rasmus Mortensen har noteret sig, er de mange myremalmslagger, der findes i den danske jord, hvor de er blevet brugt til mange forskellige ting, bl.a. som opfyld i talrige kirkegårdsdiger.

I Kragelund er jorden omkring "Helledammen", kirken og skolen fuld af slagter og trækul.

Terrænet omkring Kragelund, Buskhede, Elling, Bølling Sø og Refshale er stærk præget af minder fra jernudvinding. Flere steder lå endnu i 1920-erne slaggedynger. Fire smelteovne, som lå i ovennævnte område, er udgravet og undersøgt.

Overgaards skov blev fældet

Overgaard, der senere blev delt i to, var oprindelig en stor gård, den største i Balle sogn. Den kan spores tilbage til 1500-årene. Engang var Overgård området ca. 600 tdl. god agerjord og bøgeskov.

For at smelte myremalmen til jernkloder skulle der bruges meget træ og trækul. Overgaards store bøgeskove forsvandt efterhånden, som man brændte dem til trækul. Endnu i 1920-erne kunne man stadig finde store gruber, hvor man havde brændt trækul, skriver Rasmus Mortensen i sin bog.

Nogle år efter, at skoven var blevet fældet og brugt i smelteovnene, kom der en periode med stærk vestenstorm med sandflugt, som blæste de sandede jordlag fra de sogne, der lå vest for Overgård området hen til, hvor skoven havde været, så jorden blev ufrugtbar, og lyngen skød frem.

Myremalmen ligger ofte så nær op mod overfladen, at græsset/afgrøderne i tørre somre svides bort. Laget kan adskillige steder være hen imod en meter dyb og strække sig over flere ha.

Trækulsbrænding

"På Overgård Hede kan man stadig finde gruber, hvor man har brændt trækul", skriver Rasmus Mortensen, og han forsætter: "Jorden kan være

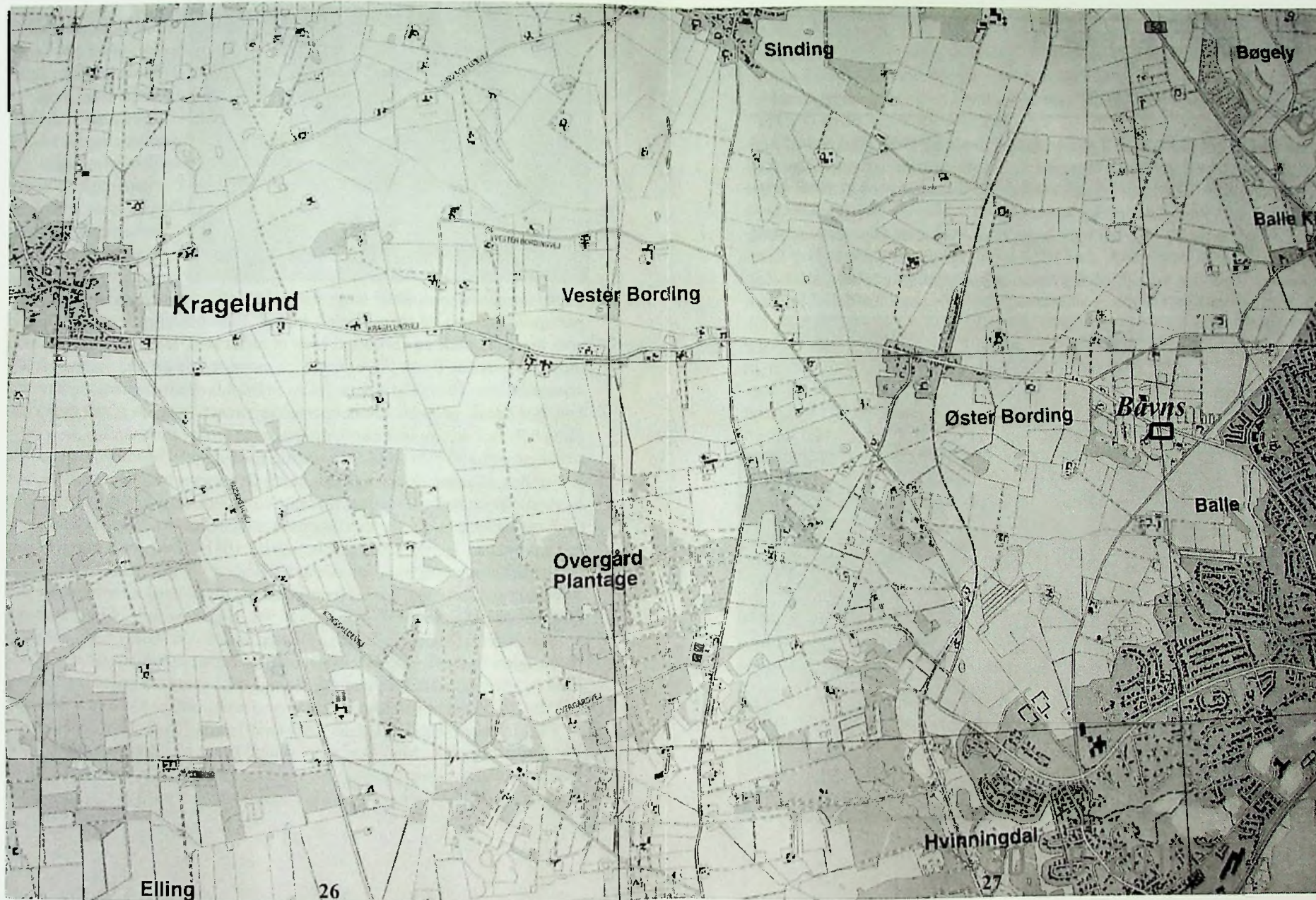
brænding er foregået. Ikke langt fra disse steder stodte jeg ved at grave et par spadestik ned på mere findelt trækul. Formodentlig er det en trærod, som her er brændt og forkullet. Men et andet sted, hvor jeg også gravede huller til planter, fandt jeg omtrent i samme dybde en hel del sodede og skornede sten. Formodentlig er det en mindre boplads fra meget ældre tid. I så fald har de pågældende beboere ikke savnet vand, da stedet eller området halvejs er omgivet af mindre, men meget dybe moser."

I hen ved 200-300 år lå Overgaard og en del af Hvinningdals vestlige jorder hen som en stor lynghede, indtil Overgaard familien i 1800-tallet begyndte at opdyrke jorden og tilplante store arealer af heden.

Rasmus Mortensen nævner i sine notater, at det slet ikke er utænkeligt, at Hvinningdal by, da den indtil branden i 1681 lå ved Jordkærvej 11-13, har haft sine marker, hvor Hvinningdal Hede nu ligger (Karlshøjvej). Udmarkerne var dengang, hvor Hvinningdal by flyttede til efter branden, det nuværende Hvinningdal.

Hos Marius Pedersen, kaldet Bi Marius på Nørhedevej 31, kommer man til den fineste muldjord, når man graver godt et spadestik ned i sandjorden. Marius Pedersen plantede i øvrigt en frugtplantage, som gav stort udbytte, trods det at frugttræer kræver god muldjord.

På Silkeborg Bibliotek kan man låne bogen "Jysk Jærn" skrevet af Rasmus Mortensen. Man skal være opmærksom på, at bogen står på hovedbibliotekets arkiv.

Udsnit af Silkeborg Kommune kort 1998.

"Skandsen" i Gl. Balle

Af Vagn Lihn Kristensen

I 1937 købte Ejler Bak den gamle brugsforening i Balle Kirkeby til nedbrydning. Brugsforeningen lå på det nordøstlige hjørne af kirkegården og Balle Bygade. Vejen mod Kragelund skulle omlægges for at få en bedre udkørsel til Viborg Landevej.

Materialerne fra brugsen blev brugt til opførelse af et parcelhus, Balle Kirkevej 40 på en jordlod, som lå på hjørnet af Balle Kirkevej og Brorsonsvej. Parcellen var oprindeligt en del af den gamle skolelod fra Gl. Balle Skole, som 1741-1909 var almueskole for Balle sogn. En del af jordloddet tilhørte gården "Højbo", som Ejler Bak havde købt i 1919. Den 40 tdl. store gård, i dag kendt som Højbo-kvarteret, Balle Sandmark blev frasolgt til 50 øre pr. □ alen. Højbo-kvarteret (Højbovej m.v.) var i 1920-erne et selvbyggerkvarter, hvor de primitive huse var opført af, hvad der var muligt at erhverve for næsten ingen penge. Området var et meget børnerigt kvarter.

Hulvejen

Fra Balle Kirkevej ad Brorsonsvej går der en hulvej, nu som en gang- og cykelsti. Den var oprindeligt den gamle skole- og kirkevej fra Alderslyst til

Gl. Balle Skole og Balle Kirke. Vejen var også forbindelsesvej til Vester Kejlstrup gården, Gødvad Kirke og til Silkeborg over Viborgbroen.

Fra Balle Kirkevej 40 går der mod syd en skrænt op mod de højere liggende jordarealer, som hørte til gården "Højbo" og som danner skellet til Højbo-kvarteret, Balle Sandmark.

Skrænten var nærmest en skanse, og Ejler Bak har fortalt, hvordan balledrengene og højbodrengene ofte lå i slagsmål her. "Skansen" var skillelinjen mellem de to stridende hold. Ejler Bak beretter også, at de stridende hold ikke overskred denne skillelinje, men der var altså også tale om en 2-3 meter næsten lodret skrænt.

Ejler Bak bad en stenhugger fra Silkeborg indhugge navnet "Skansen" på en sten. Men stenhuggeren fik i stedet skrevet "Skandsen" med d. Stenen står i 2010 ved indgangen til parcelhuset på Balle Kirkevej 40.

Ejler Bak født den 7. november 1883 i "Slaatjørn", Balle. Død den 5. juni 1966 i Balle Kirkeby.

Forældre. Hans Jensen (Bak) og Rasmine Pouline Poulsen.

"Krigen" mellem karlene fra Hvinningdal og Øster Bording

Af Vagn Lihn Kristensen

Det, at drenge fra forskellige kvarterer har ført "krig" imod hinanden, er noget, man har talrige eksempler på tilbage i tiden. Således var der for år 1900 en "krig" mellem karlene fra Hvinningdal og Øster Bording.

Der fortælles, at ved høstfesten i Hvinningdal Forsamlingshus i 1904, ytrede en af pigerne fra Øster Bording sig noget misfornøjet, da hun havde siddet over en hel nat, uden at få en eneste dans. Da hævdede en karl fra Hvinningdal sin røst og sagde: "*Hvis ungdommen fra Øster Bording føler sig tilsidesat, kan de få Trine Roms hus til tumleplads*". Men eftersom Trine Roms hus kun var en liden ussel rønne, vakte slig tale stor forargelse. Trine Roms hus lå på Jordkærvej 13 og blev nedbrudt 1906.

Der udfordres til slagsmål

Der fortælles også, at ved et bal i Hvinningdal Forsamlingshus skete der det, at en af Øster Bording karlene bød en pige fra Hvinningdal op til dans. Straks efter dansen udfordrede Hvinningdal karlene personen fra Øster Bording til slagsmål uden for forsamlingshuset, idet Hvinningdal karlene ikke accepterede, at deres piger dansede med karlene fra Øster Bording.

Ungdomsforeningen i Øster Bording

Da Øster Bording og Omegns Ungdomsforening blev oprettet i 1907 var der overhovedet ingen piger og karle fra Hvinningdal blandt medlemmerne, trods den korte afstand. Det første medlem, der kom med fra Hvinningdal, var Kaj Højgaard fra gården "Højgaard". Det skete i 1911, men han var kun medlem i et år, da han rejste fra egnen.

Næste gang en fra Hvinningdal blev medlem var i 1916.

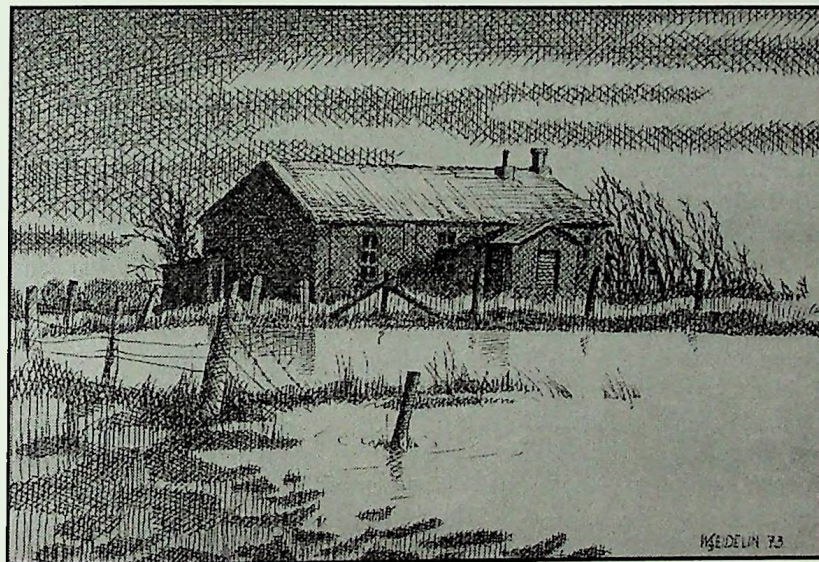
Marie Jensen, født Vad i Øster Bording, (1923-1910) fortæller, at det ikke var fordi Hvinningdals piger og karle ikke ville være medlemmer, men at Øster Bording ungdom ikke ønskede dem som medlem i foreningen.

ØBG, kun for Øster Bording beboerne

Da Øster Bording Gymnastikforening i 1946 oprettede boldbaner i Øster Bording by, var der hos nogle af forældrene til den kommende ungdom stadig en lille spire tilbage af det "gamle had", idet de var imod at lade deres børn cykle til Øster Bording for at spille håndbold.

Således kunne min egen mor Klara Lihn ikke forstå, om det da ikke var bedre at lege med de andre børn i Hvinningdal by.

Så sent som i 1950-erne hørte vi om de drabelige slag, der blev ført mellem drengene fra Strandgade i Lysbro og Hvinningdal drengene. Der må nok indrømmes, at de drabelige slagsmål nærmest var en råben og truen fra begge hold, selv om de mødte frem med nogle drabelige sværd og stokke.

Hvinningdal Forsamlingshus.

Jens Lindhart Jensen

Af Vagn Lihn Kristensen

I Silkeborg har der været forskellige dagblade. Her tænkes nok først på Silkeborg Avis fra 1857. Et andet var Silkeborg Venstreblad, som havde en god tid i Silkeborg og opland 1911-1952. Ved starten i 1911 kostede et kvartal 2 kr. plus budpenge.

Silkeborg Venstreblad udgives af Det radikale Venstre.

Silkeborg Venstreblad havde i starten til huse på Vestergade 31, lige over for konkurrenten Silkeborg Avis, men flyttede til Estrupsgade 14-16.

Bladet var en avis for de små erhvervsdrivende, navnlig for husmændene. Gårdmændene læste andre dagblade, blandt andet Silkeborg Avis.

En medarbejder, der blev en af de bærende kræfter for bladet, var Jens Lindhart. I 1914 blev han journalistelev på Silkeborg Venstreblad. De første to-tre år gik han frem og tilbage mellem Overgård Hede og Silkeborg, inden han fik et værelse i Nygade.

Jens Lindhart, der gik i Øster Bording Skole, skrev som ganske ung små noveller, lidt lokalhistorie om Overgård, og så skrev han om heden og om den jyske almue. Han skulle have været landmand, men hans far mente, han skulle gå vejen med skriveriet og fik ham på Sinding Højskole.

Jens Lindhart gift med Mary Pedersen i 1920

I 1920 blev Jens Lindhart gift i Hørup Kirke med Mary Pedersen fra Frederiksdal, datter af træhandler og høker Hans Peder Julius Pedersen og Johanne Jensine.

Mary og Jens Lindhart var et meget korrekt og stilfuldt par. Når man spiste, var der altid blomster og stofservietter på bordet.

Enhver, der havde personlig kontakt med Jens Lindhart, lærte at sætte pris på ham som en elskværdig, hjælpsom og forstående person, der ønskede at yde det bedste i den gerning, han havde fået.

I 1925 var Jens Lindhart blevet redaktionssekretær og boede i Alderslyst. Når der var problemer med et Venstreblads lokalafdeling, blev han bedt om at få afdelingen på ret kurs – og det fik han altid.

I 1926 kom han til Skanderborg, hvor han var filialredaktør, for derefter at flytte til Horsens, hvor han også virkede som filialredaktør.

Den 1. april 1928 blev han redaktør af Silkeborg Venstreblad og familien flyttede nu til Skolegade 23, Silkeborg og senere til nr. 6.

Silkeborg Venstreblad havde en rigtig god tid i 1930-erne, både med

Jens Lindhart Jensen..

oplag og overskud. Jens Lindhart forstod altid at have en journalist med til vigtige landbrugsmøder, og til mejerigeneralforsamlingerne var det gerne en ungdomskammerat, journalist Holger Lihn.

Jens Lindhart overtog stillingen som ansvarshavende redaktør for den samlede midtjyske Radikale Venstrepressen.

Redaktør af Østsjællands Folkeblad i Køge

Den 31. maj 1938 blev han redaktør af Østsjællands Folkeblad i Køge.

Jens Lindhart skrev forskellig litteratur, og i tiden i Køge talte han en gang om måneden i radioen, hvor han bragte en række stemningsbilleder, specielt fra de fattige kår på heden, hvor hans barndomshjem og naturen spillede en stor rolle.

Jens Lindhart døde 44 år gammel

Jens Lindhart døde den 21. maj 1941 i sit hjem Bygaardstræde 8, Køge, kun 44 år gammel. Han blev begravet i familiegravstedet på Vestre Kirkegård, Silkeborg.

Mary og børnene flyttede tilbage til Silkeborg, hvor de i 1942 boede på Bindslevs Plads 18. Mary døde den 9. januar 1958 i Silkeborg, 61 år gammel.

Om Jens Lindhart skrev aviserne efter hans død

Jens Lindhart var en hjemstavnsmand som få. Han følte sig i dybeste kontakt med den midtjyske natur og den midtjyske almues kår, som den formede sig i de små hjem, hvor han selv var opvokset og levet med op gennem de første ungdomsåre.

Han lærte at beskedne kår ikke behøver at være trange kår og hans barndomsdage på Overgård Hede stod for ham i mindets skønneste glans.

I anledning af redaktør Jens Lindhart's død har forfatter P. M. Christiansen skrevet følgende.

*Du elskede Hjemmet
med al denne Hygge,
der var bag dets Mur.
Du elskede Hustru og Barnelykke,
Ja, hele Guds store Natur.*

*Ved Løvspringstide
dit hjerte blev stille
i Manddommens Tid
Farvel, Lindhart Jensen, det gode du ville,
du hadede Ufred og Strid.*

Mary og Jens Lindhart fik fem børn

Vagner Lindhart, født i 1921, kom i maj 1941 ind på Silkeborg Avis som journalistelev.

I 1968 blev han redaktør på Venstrebladet i Middelfart.

Elly Lindhart, født i 1926, blev uddannet som danselærer. I 1945 havde hun danseskole på Afholdshotellet, Fredensgade, Silkeborg. Elly blev gift med Henning Block Jørgensen, søn af isenkræmmer Mads P. Jørgensen, Vestergade, Silkeborg. Elly døde i 1961 i Silkeborg.

Egon Lindhart, født i 1928, fik ungdomssløvhed, og døde i 1967 i Silkeborg.

Han udgav flere digtsamlinger, som opbevares på Silkeborg Arkiv.

I Silkeborg Venstreblad blev der den 12. juli 1950 bragt følgende vers af Egon Lindhart.

*Dejlige Silkeborg, Du har Dit eget Smil
i Vintervej og Solskinsdage,
og skiller os end Hundred Mil,
vi længes lige stærkt tilbage.*

Ejvind Lindhart, født i 1931, har arbejdet på Grønland.

Jytte Lindhart, født i 1933, blev gift med Erik Lundkvist, der var landsretssagfører i Silkeborg. Jytte døde 2003 i Silkeborg.

Fakta

Jens Lindhart Jensen er født 1896 i Elling, Funder sogn og flyttede i 1898 med sine forældre til et simpelt husmandssted på Kongshedevej 9, Overgård Hede. Mary Pedersen (1897-1958) fra Frederiksdal.

Hvinningdal Købmandshandel

Af Vagn Lihn Kristensen

På "Damgaarden", hvor Hvinningdal Kirke ligger i dag, boede omkring århundredskiftet 1900, ægteparret Else Kirstine og Niels Marius Fillipsen i trygge og gode kår. De sad økonomisk godt i det og havde i ægteskabet fået tre piger: Anna, Marie og Lilly.

Men så en dag meldte ulykken sig. Niels Marius blev alvorligt syg og døde i 1907 på Silkeborg Sygehus. Else Kirstine drev en tid gården alene, men da hun havde store problemer og uheld med besætningen, og økonomien strammede til, valgte hun at sælge gården. Den 11. juni 1908 købte hun så en parcel, Hvinningdalvej 79-81, Hvinningdal by, af gårdejer Mogens Peter Sørensen (Winther), kaldet Moust Winther, for 400 kr.

På arealet havde der før 1834 ligget et smedeværksted, ejet af Jens Pedersen, som før havde haft smedeværksted i "Gludbjerg", Øster Bordingvej 14, Balle Huse. Han solgte stedet på Hvinningdalvej omkring 1839 til Poul Andersen Winther og flyttede til Sinding by, hvor han døde i 1856.

Poul Andersen Winther, der var født i Hvinningdal, var smed indtil 1851, hvor han blev gift. Han købte da en gård beliggende Hvinningdalvej 88, Hvinningdal by. Ved siden af gården har han sikkert også haft lidt smedearbejde.

Smedjen brændte i 1868 og arealet henlå derefter nogle år som brandtomt.

Else Kirstine lod opføre hus med købmandshandel

På parcellen Hvinningdalvej 79-81 lod Else Kirstine opføre et hus og indrettede købmandshandel i husets nordlige ende. Huset lå skråt over for Hvinningdal Gl. Skole, der blev opført i 1905.

Den 4. juli 1908 fik Else Kirstine næringsbevis til at drive detailhandel uden stærke drikke fra matr. nr. 5ac Hvinningdalvej 79-81, Hvinningdal by.

Efter nogle år stiftede hun bekendtskab med Anders Peder Bøgild, der var gårdejer på "Lemming Østergaard", og de blev gift 1911 i Balle Kirke. Anders Peder Bøgild var blevet enkemand i 1908. Else Kirstine valgte at

Hvinningdal Købmandshandel.

sælge købmandshandlen til Jens Jensen Aggerholm fra Serup til overtagelse den 22. november 1911. Hun solgte købmandshandlen for 5.800 kr. inklusive disk, reoler, decimal- og diskvægt med lodder, butikslampe og kaffemølle samt varelager. Værdien af fast ejendom var 4.500 kr. Jens Jensen Aggerholm overtog husmandsobligationer for 3.000 kr. og fik et lån på 1.500 kr. hos gårdejer Anders Peder Bøgild, "Lemming Østergaard". Derefter flyttede Else Kirstine til "Lemming Østergaard", og her levede hun til sin død i 1967.

Hvinningdal Købmandshandel solgt til Martin Bøgild

Jens Aggerholm solgte i maj 1919 Hvinningdal Købmandshandel til gårdejer Martin Bøgild, en bror til Anders Peder Bøgild fra "Lemming Østergaard".

Derefter købte han et hus på Lysbrogade 13. Her startede han en ny købmandshandel, da Lysbro dengang var under stor udvikling.

Martin Bøgild var ejer af den største gård i Hvinningdal, "Lindegården", som han nu afstod til sin søn Jens Andersen Bøgild. Martin Bøgild nedsatte sig nu som købmand i Hvinningdal.

Martin Bøgild var en personlighed og en fremsynet mand, meget vellidt

Købmandsparret Martin Bøgild og Albertine og deres unge pige.

og ikke bange for at gøre andre en tjeneste. Han drev forretningen med stor dygtighed, og Hvinningdal Købmandshandel havde stor fremgang. Martin Bøgild var den første, der fik telefon i Hvinningdal. Han passede købmandshandlen sammen med en ung pige. Konen hjalp ikke så meget til i butikken, da hun havde andre gøremål. Bl.a. serverede hun kaffe for kunderne.

Hvinningdal Købmandshandel udvides

Martin Bøgild valgte efter overtagelsen straks at bygge et fag til husets nordlige ende. Den tidligere butiksdør blev flyttet til højre for butiksvinduet. Der blev lavet entre i butikkens sydlige ende samt større butik og lager.

Det var en udpræget landhandel med kolonial og isenkram - og hvad der ikke var i butik eller på lager, kunne skaffes hjem til næste tirsdag. I butikken var der en lang disk og bag ved en reol med hylder og skuffer, som var fyldt op med varer. Længst mod nord for enden af disken havde Martin Bøgild en pult, hvorfra han førte sit regnskab.

På væggen mod nord, bag butiksdøren, var der en reol med ting tilknyttet landbruget. Mod syd, ind mod entreen, var der hylder med isenkram, stof i ruller og træsko, som Kristian Brøgger, en lokal meget kendt mand, fremstillede.

På lageret stod der rundt langs væggene ikke blot sække med mel, gryn, sukker, tønder med spegesild og klipfisk, men også margarine og chokolade blev opbevaret her. Der lå desuden tovværk, kopper, tallerkener og mindre landbrugs-redskaber, såsom skovle, river, tøjrekøller og meget mere.

Alt blev vejret af på stedet. Det var meget lidt, der var færdigpakket dengang. I det ene hjørne af lageret var der en petroleumspumpe, hvor man pumpede petroleum op i kundernes medbragte dunke. Petroleum blev brugt til belysning og til primusser. Petroleum blev kørt ud fra Silkeborg med en stor hestetrukket tankvogn og derefter fyldt på en jordtank hos købmanden. Der blev også solgt kul, koks og frimærker, da købmandshandlen var opsamlingssted for breve. I kælderen blev der opbevaret ost, smør, øl og sodavand.

Martin Bøgild fik i starten af 1930-erne opsat en Shell benzinpumpe ved siden af butiksdøren. Den var med en 5 l. beholder og en håndpumpe.

Næringsbrev til Martin Bøgild i 1928

Indehaveren af foranstaaende Næringsbevis, som af Viborg Stiftamt den 30. oktober 1928 har faaet Tilladelse til Handel med Frugtvine og skattepligtig Øl, meddeles der nu i Henhold til Samtykke af Sk. f. Md. Fra Balle Sogneraad Tilladelse for 8 Aar, regnet fra 30. oktober 1928, til handel med skattepligtig Øl.

Politimesteren i Silkeborg, den 6. november 1928

Skanderborg - Silkeborg Toldkammer

Nærværende Virksomhed har overfor Toldvæsnet anmeldt ophør med Handel med stærke Drikke fra 28 f. m.

Politimesteren i Silkeborg, den 8. oktober 1936.

Varetur kørt med hestevogn

Martin Bøgild havde en hest opstaldet hos sønnen Jens Andersen Bøgild

på "Lindegården". Hver tirsdag kørte Martin Bøgild til Silkeborg efter varer, og samtidig leverede han varer til kunderne i Tudkjær, Sleipnersvej-kvarteret og Lysbro.

Lysbro var i en rivende udvikling, idet mange af beboerne arbejdede på Lysbro Fabrikker og på teglværkerne i Lysbro. Mange af dem var kunder i Hvinningdal Købmandshandel. De kom gerne fredag aften og betalte ugeregning for det, som familien havde hentet i ugens løb. Når regningen var betalt, blev der budt på cigar, og til børnene blev der lavet et kræmmerhus med bolsjer. Samtidig afleverede de en større ordre, som så blev leveret tirsdag formiddag.

Der kommer flere købmandshandler i området

Dette fortsatte i mange år indtil købmand Mikkel Christensen etablerede sig på Vester Ringvej. I den anden ende af Lysbro på Herningvej havde Jens Jensen Aggerholm købmandshandel. Hvinningdal Købmandshandel mistede nogle kunder fra Lysbro til Jens Jensen Aggerholm, da han flyttede til Lysbro i 1919. Så kom 1930-erne, som var dårlige tider med stor arbejdsløshed og derfor kneb det for mange at få betalt ugeregningen hos købmanden. Der var flere, der havde en veksel, som de afdrog med fem kr. om måneden.

Vareudvalget og priser

Det var et alsidigt og bredt udvalg af varer, man kunne få i Hvinningdal Købmandshandel. Fra en kontrabog tilhørende Aage Kristensen, Hvinningdal, er der hentet følgende oplysninger:

December 1941.

1 kg Salt	0,20
1 kg Blød sæbe	1,20
2½ kg St Melis a 0,50	1,25
2 kg Flormelis	0,32
2 øre Potaske	0,02
1 stk. Sukat	0,45
15 øre Gær	0,15
1 flaske Romessens	0,40

1 brev Kardemomme	0,15
2 brev Bagepulver	0,20
1 kg Havregryn	0,70
3 kg Sagogryn	0,27
3 kg Hele Ærter	0,73
2 pak Mannagryn a 0.40	0,80
3 kg Billig Kaffe	0,78
1 pak (1/8 kg) Richs	0,28
1 kg Sæbespån	0,87
1 kg Kartoffelmel	0,86
1 kg Soda	0,25
4 stk. Spiseskeer a 0.40	1,60
1 brev Rustfri Synåle	0,25
2 stk. Fluefanger a 0,11	0,22
1 pak Tændstikker	0,33
1 pak Tobak	2,20
1 pak Cerutter	1,25
1 par Strømper	3,63
3 kg Cirupskage	1,10
30 blad Husblas	1,20
3 stk. Citroner a 0,22	0,66
3 stk. Buddingpulver	1,20
1 pak Kakao	1,00
2 brev Jævningspulver	0,80

I 1936 solgte Martin Bøgild købmandshandlen til Ole Jensen, der kom fra Give og var gift med Mathilde. De betalte 16.000 kr. for købmandshandlen plus varelager.

Hvinningdal Købmandshandel bliver bortforpagtet

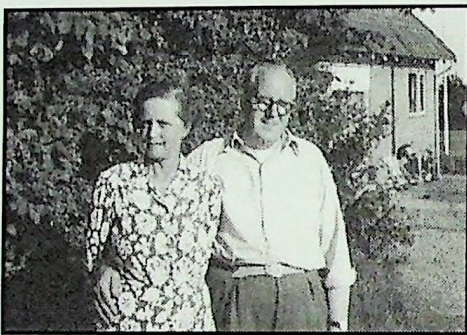
Ole Jensen solgte i april 1940 købmandshandlen plus varelager for 18.000 kr. til Christoffer Pedersen, der var smedemester i Pederstrup og boede i Mausing. Han var en hård finansmand, som aldrig selv har drevet Hvinningdal Købmandshandel. Købmandshandlen var forpagtet ud i de næste 10 år. De første tre år 1940-1943 til en søn Edvard Pedersen, der var gift

med Rita, som han blev skilt fra. Efter afhændelse af købmandshandlen kom Edvard Pedersen til en bilhandler.

Herefter fulgte der hurtigt tre forpagtere efter hinanden, som alle fik økonomiske problemer, dels på grund af vareknaphed i krigsårene og dels på grund af en alt for stor husleje.

I august 1945 lejede Verner Rudolf Christensen den ledige købmandshandel, og der kom igen orden i den forsømte købmandsbutik.

Han flyttede blandt andet kaffemøllen, som stod i selve butiksvinduet, om bag disken.

Helene og Verner Christensen.

Fakta

Mogens Peter Sørensen (Winther), kaldet Moust Winther (1852-1929).

Jens Pedersen (1788-1856)

Poul Andersen Winther (1819-1878)

Anders Peder Bøgild (1869-1933)

Jens Jensen Agerholm, (1878-1972)

Martin Bøgild (1872-1945)

Jens Andersen Bøgild (1896-1970)

Kristian Brøgger (1900-1994)

Verner Rudolf Christensen (1896-1960). Gift 1918 med Charlotte Helene Pagh. De fik 11 børn.

Charlotte Helene Pagh (1894-1981)

Artiklen forsætter næste år.

Bakkedraget Bavns

Af Vagn Lihn Kristensen

Med uddrag af erindringer af Jens Karl Mortensen (1887-1965)

Jens Karl Mortensen skriver

Omtrent midt i sognet ligger et bakkedrag, som hedder "Bavns". En del af dette bakkedrag hørte under en ejendom, kaldet "Bavns" (Øster Bordingvej 9 – nu Balle Husevej 98) som ejedes af min bedstefader, Jens Carl Mortensen. Senere fik min far den part af marken, hvor bakkedraget ligger (Øster Bordingvej 9, Balle Huse).

"Bavns", Øster Bordingvej 9.

Fra dette bakkedrag er der en meget vid udsigt i alle retninger. Nu er det ikke af navnet alene, at formodningen er, at her har været et sted, hvor man i gamle dage brændte bål "banne", når der var fjender i landet og det gjaldt om at gøre befolkningen opmærksom på det. Man har også ved andre lejligheder, f. eks. i tider når sygdom og pesten har raset i landet, og

befolkningen i mange egne næsten var helt uddød, brugt at tænde banner for derved at tilkendegive overfor andre, at her var nogen levende sjæle endnu.

Bålsted påvist

Da man i tiden omkring 1866-1876 brød lyngen, fandt man på bakkens højeste punkt et rundt område tæt belagt med sten, just som egnet til et fast benyttet bålsted. Jeg husker desværre ikke, hvorvidt der i samme forbindelse også fortælles om skornede sten og sod mellem stenene, men man fastslog som så, at her havde man engang brugt at brænde bål i ufredstider, af hvilken grund bakken har fået sit navn "Bavns". Jeg husker også, at min mor og ældre søskende har fortalt, at de ved aften- og nattetide ofte har hørt forskellige lyde inde fra denne bakke, vistnok i særdeleshed dumpe, hule lyde. Siden da er der taget mange hundrede favne sten og grus fra denne bakke til vejmateriale, og mange slag og hule dumpe lyde fra sten og grusgrave har desformedelst virkelig lydt fra bakken.

Området byggemodnes

Så sent som midt i 1960-erne kunne der stadig påvises et område med belagte sten. I dag er det ikke længere muligt, da området er blevet bebygget.

I 2006 blev området planlagt som et nyt parcelhuskvarter, hvor to af de fire ejendomme syd for Øster Bordingvej blev nedbrudt, nemlig Øster Bordingvej 5, den gamle "Stenholt" Friskole og nr. 7, "Bavnshøj". Fra de to øvrige ejendomme Øster Bordingvej 9, "Bavns" og nr. 11, "Guldborghus" blev jorden delvist frasolgt, medens bygningerne blev bevaret.

Det nye parcelhuskvarter ligger i et naturskønt kuperet område med et par små søer og en stor slået udsigt. Her er planlagt 57 parcelhuse og noget tæt lavt byggeri.

Rent navnemæssigt bevarer området sit lokale præg, idet vejnavnet er Balle Husevej.

Artikel fra Silkeborg Museums årshæfte 2007

"I løbet af foråret 2007 foretog Silkeborg Museum prøveudgravning og

udgravninger på Øster Bordingvej 5 og 7, Balle Huse. Området var under byggemodning og prøvetagninger og de efterfølgende udgravninger viste, at en stor overpløjet gravhøj, der var registreret på den sydøstlige del af arealet, rummede rester af en forstyrret grav fra yngre stenalder, omkring 2500 f. Kr., samt en 3,5 x 1,8 m stor, men desværre tom grav fra ældre bronzealder, omkring 1800-1000 f. Kr. Bronzealdergraven bestod af et let trugformet leje af hånd- til hovedstore sten, der har støttet en kiste i form af en udhulet egestamme. Graven var dækket af en stor høj bygget af græstørv omgivet af et kraftigt randstensgærde, og i kanten af denne høj var der senere anlagt en 2,5 m stor cirkulær stenlægning af hovedstore sten, der dækker over en 25 x 35 cm stor kiste bygget af flade, skråtstillede sten. Kisten rummede en lille samling brændte knogler, men ingen egentlige genstande. Ud fra gravformen dateres graven til slutningen af yngre bronzealder, omkring 500 f. Kr.

I den sydøstlige del af det kuperede udstykningsområde ved Balle Huse fremkom også udstrakte bebyggelsesspor af vedvarende huse og hegnsforløb fra en større bebyggelse, der kan dateres til yngre romersk eller ældre germansk jernalder, omkring 4.-5. århundrede e. Kr. Den udgravede del af bebyggelsen har bestået af seks eller syv indhegnede gårde, der har ligget tæt sammen omkring en lille fugtig sænkning umiddelbart sydøst for en lille sø. De 22-27 meter lange hovedbygninger var orienteret øst-vest, og suppleredes af yderligere et par huse, der med længde på omkring 20 meter tolkedes som stalde eller lader. Desuden fandtes flere små huse med væggrøfter. Flere af bygningerne ligger meget tæt på – eller overlapper hinanden, og i løbet af landsbyens levetid er der foretaget udskiftninger af flere af husene. Et enkelt af husene er blevet fornyet fire gange, så landsbyen må have eksisteret i mindst en generation eller to. På en lille bakke umiddelbart vest for bebyggelsen fandtes rester af et nedgravet ovnanlæg. Ovnen indeholdte et sort askelag samt et tyk lag af rødbrændt ler. Det er rester af den sammenstyrtede lerkuppel, der har udgjort øverste del. Det var ikke muligt at afgøre ovnens funktion med sikkerhed, men antagelig er der tale om en pottemagerovn, der har været placeret lidt væk fra bebyggelsen p.g.a. brandfare."

Jens Carl Mortensen (1825-1886)

Møller Iversen, Balle Kirkevej 17a, Gl. Balle

Af Vagn Lihn Kristensen

På Balle Kirkevej 17a i Gl. Balle by ligger der et hyggeligt lille stråtekt hus lidt tilbagetrukket op ad en jævnt stigende skråning.

Huset kan føres tilbage til 1854, hvor Niels Christensen købte et jordareal af sine forældre, husmand Christen Nielsen (Hvol) og Ane Marie Laursdatter i Balle Huse.

Stedet var i øvrigt en af de brandtomter, der opstod efter branden i Gl. Balle by i 1790.

Niels Christensen var ugift væver i Gl. Balle by, men han fik mindst to uægte børn med den letlevende pige Rebekka Thomasen. Hun var datter af indsidder* og husmand Thomas Hansen og Anna Christoffersdatter.

Niels Christensen havde sin mor, Ane Marie Laursdatter boende, til hun flyttede ind til en datter og svigerson, høker Peter Christensen, Søndergade i Silkeborg.

Møller Iversen købte huset

I 1895 købte den kendte Laurits Abel Møller Iversen huset for 1.250 kr.

Han var i 1885 blevet gift med Ane Andersdatter i Them Kirke, hvorefter de en kort tid boede som indsidder* i Sejling.

Syd for stuehuset lå der tidligere et udhus (kostald), hvor Møller Iversen havde et par køer. I 1950-erne lå der en smedje her. Smedjen lå helt tilbage på grunden Balle Kirkevej 15, som havde udkørsel til Balle Kirkevej.

Møller Iversen var foruden landbruger og daglejer også karetmager, og værkstedet havde han i et udhus bag ved Balle Kirkevej 40. Udhuset tilhørte gården "Højbo" og var bygget direkte oven på brandtomten fra branden i 1790. Udhuset blev nedbrudt i 1968, da Børge Hansen lod opføre en bygning til sit arkitekt- og beregningsfirma.

Som nævnt drev Møller Iversen også lidt landbrug, og frem til 1931

*Indsidder: Er en person der betaler husleje med sit arbejde.

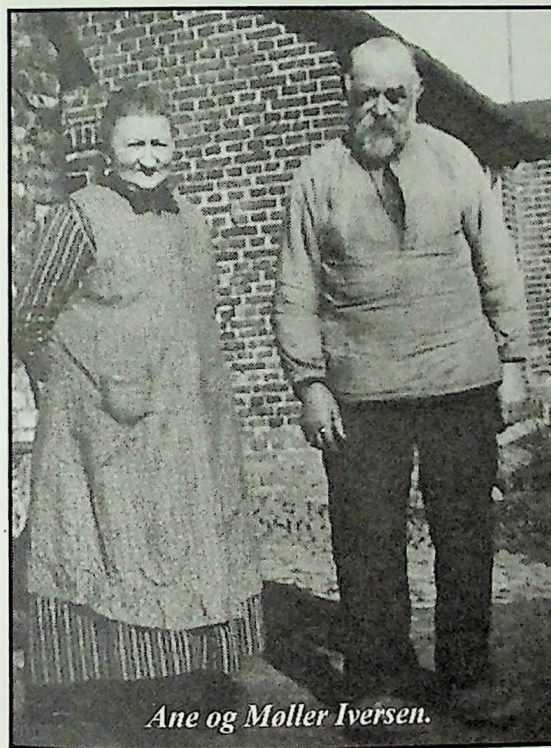
havde han et par køer og leverede mælk til Andelsmejeriet i Silkeborg.

I 1901 havde han arbejde på kartoffelmelsfabrikken, der lå på Kjærsgård vandmølle, og som blev drevet her fra 1894 til 1914.

Ane Møller Iversen og skolebørnene

Fru Ane Møller Iversen var foruden husmor også beskæftiget med havebrug og havde en del frugttræer. Når skolebørnene fra Alderslyst i æblesæsonen kom forbi Ane Møller Iversen, vankede der altid et godt stort æble. Børnene fra Alderslyst gik helt frem til 1906 i den gamle Balle Skole, der lå på Balle Kirkevej 42-44.

Møller Iversens havde to logerende - søstrene Maren og Mette Marie Kristensen (Lihn) fra Hvinningdal. De var begge to sypiger.

Ane og Møller Iversen.

Maren Bak fik skøde på Møller Iversens hus

På deres gamle dage var både Ane og Møller Iversen svagelige. Maren Bak fra gården "Højbo", Brorsonsvej 1a, der tilså familien Møller Iversen, fik ved tinglysning i 1933 pleje- og forsørgelsespligt for Ane og Møller Iversen. Samtidig fik hun skøde på Møller Iversens hus, da Møller Iversens søn Bertel var død i en alder af 37 år.

Balle Kirkevej 17a.

Ejler Bak, der var noget af en tusindkunstner, etablerede på nogle trisser en snor fra Møller Iversens hus op til gården "Højbo", så en klokke ringede der, når man trak i snoren nede hos Møller Iversen.

Skøde

Underskreven husmand Lauritz Abel Møller Iversen, Balle, sælger, skøder og endelig overdrager herved til ligeledes medunderskrevne Fru Maren Bak, Balle, den mig ifølge tinglæst adkomst tilhørende ejendom, der er skyldsats under:

Matr. nr. 22b-04 Balle By og Sogn, af Hartkorn 2¼ Alb.

Matr. nr. 6ax-04 Balle By og Sogn, af Hartkorn 1½ Alb.

Med de på Ejendommen værende Bygninger, dissers mur- søm- og nægelfast Tilbehør, derunder Kakkellovne, Komfur og indmuret Kedel, samt i øvrigt med rette Tillæggende og Tilhørende i enhver Henseende, derunder ogsaa den Sælgeren tilhørende Ret til det Stykke Fællesjord, der er beliggende mellem Vejen, der gaar gennem Balle efter Silkeborg og Matr. nr.

23a Balle By og Sogn, om hvilket der er truffet Overenskomst af 09/08-1909.

Handelen er i øvrigt sket paa følgende Vilkaar:

Overtagelsen finder Sted d.d. og henligger Ejendommen herefter for Køberes Regning og Risiko i enhver Henseende med Regres til Assurancesummen i Ildebrandstilfælde.

Købesummen, der andrager 4.500 Kr., skriver Fire Tusinde og Fem Hundrede Kroner, berigtiges ved, at Køberen har paataget sig Pleje og Forsørgelsespligten, der vil være at tinglyste som pantstiftende for 4.500 Kr.

Pleje og Forsørgelsespligten er saalydende:

Køberen forpligter sig til at yde Sælgeren og dennes Hustru, Ane Iversen, Bolig, Kost, Vask og Brændsel, saalænge de lever. – Med Hensyn til Bolig bestemmes, at Sælgeren og dennes Hustru beboer Ejendommens Stuehus, indtil langvarig Sygdom eller den ene Dør gør det naturligt og nødvendigt, at Sælgeren eller dennes Hustru faar indrømmet Bolig i Køberens Ejendom.

Med Hensyn til Kosten da skal denne være af den Beskaffenhed, som er sædvanlig paa Landet og skal ikke ydes saalænge Sælgeren eller dennes Hustru bliver boende paa den solgte Ejendom, eller selv er i Stand til at bekoste sig underholdt.

Vasken besørgeres sammen med Gaardens øvrige Vask, Brændselet skal være tilstrækkeligt til Opvarmning.

I Tilfælde af Sygdom eller Alderdomssvækkelse skal Køberen yde Sælgeren eller dennes Hustru fornøden Pleje, Pasning og Opvartning.

Sælgeren og dennes Hustru skal have fri og uhindret Adgang til og fra Ejendommen samt Ret til at færdes ad alle Ejendommens Veje og Stier.

Skæringsdag for Renter, Skatter og Afgifter er Overtagelsesdagen.

Omkostningerne ved nærværende Skødes Oprettelse, Stempling og Tinglysning samt Tinglysning af Skøde som pantstiftende betales af Parterne i Forening, hver med Halvdelen.

Sælgerens Hustru, Ane Iversen, der ved ovennævnte Kontrakt er tillagt samme Rettigheder som sin Mand, medunderskriver nærværende Skøde.

I øvrigt overdrages den solgte Ejendom med de samme Herligheder, Rettigheder og Forpligtelser, hvormed den hidtil har været ejet, hvorved

særlig bemærkes, at der er tinglyst Forening med Ejeren af Vester Kejlstrup angaaende Afbenyttelse af et Bækløb over Ejendommen, at der er tinglyst et Dokument, hvorved renonceres paa Ejendommens Andel i Tørveskærsretten i Flintbjerg Mose til Fordel for Ejeren af Matr. nr. 15a og 15c Balle By og Sogn, samt Skøde af (16/09 – 1898), hvorved der tillægges Ejeren af Matr. nr. 6x Balle By og Sogn, Vejret.

Af Hensyn til Stemplet bemærkes, at den faste Ejendom paa Tro og Love ansættes til at være lig med Købesummen.

Til Bekræftelse med vore Underskrifter vidnefaste.

Silkeborg, den 9. november 1933.

Tage Johansen købte huset

Efter Ane Møller Iversens død købte Tage Johansen i 1945 huset Balle Kirkevej 17a + jorden ved siden af og bag ved for 7.000 kr. af Maren Bak.

Tage Johansen blev født 1916 i Gravlev Skole ved Ålborg og døde 2007 på Ballelund Plejehjem. I 1945 blev han gift i Kragelund Kirke med Jenny Mathilde Margrethe Laursen, født 1915 i Frederiksdal, Kragelund sogn. Hun døde 1991 i Gl. Balle by. Der var ingen børn i ægteskabet.

Jenny fik som 15-årig polio og blev slemt lammet. Hun kom på dame-skredderi skole i København. Derefter boede hun hos sine forældre og tog rundt på gårdene, hvor hun boede nogle dage, medens hun reparerede og syede tøj for gårdens beboere.

Tage Johansen, der var udlært gartner, drev gartneri på stedet. Efter at

Fakta
Laurits Abel Møller Iversen (1859-1938) er født på Kollemorten Mark ved Vejle.
Ane Andersdatter (1859-1942)
Bertel Marius Iversen (1885-1922). Laurits og Anes eneste søn.
Niels Christensen født 1829 i Sejling.
Christen Nielsen (Hvol) 1802 – døde 1833 i Viborg Tugthus.
Ane Marie Laursdatter (1797-1889)
Rebekka Thomasen født 1830 på Sinding Hovvej 4 i Balle.
Møller Iversen havde de to søstre Maren (1875-1919) og Mette Marie Kristensen (Lihn) (1872-1938) boende.
Maren Bak (1880-1954)
Ejler Bak (1883-1966)

auktionshallen i Alderslyst blev bygget i 1947, solgte han sine grøntsager der. Han leverede grøntsagerne i en trailer trukket efter sin cykel.

I 1946 udskiftede Tage Johansen det gamle tag af tagpap med et stråtag samtidig med, at han hævede rejsningen på taget. Der blev også tilbygget en lille karnap foran huset, der kunne fungere som entre.

I 1973 byggede Tage Johansen 50 m² til syd for huset. Han fortalte, at i skellet mod syd, hvor han havde haft et drivhus stående, fandt man materiale, som stammede fra branden i 1790.

Fra travetur i Hvinningdal den 11. maj, med besøg hos Ida og Stig Mosgaard Kristensen

Jordkærvej 25 b. Ida og Stig til højre for trappen.

Fra travetur i Hvinningdal den 11. maj, med besøg hos Ida og Stig Mosgaard Kristensen

Besøg på Karlshøjvej 2, hos Tove og Knud Nielsen.

Karlshøjvej 2. Valeur Sørensen fortæller om sit barndomshjem.

Bestyrelsen består af

Hanne Just Pedersen, Ndr. Højmarksvej 25, 8600 Silkeborg

Else B. Drejer, Jordkærvej 8, 8600 Silkeborg

Bodil Skov, Øster Bordingvej 54, 8600 Silkeborg

Herluf Winther, Toftebakken 19, 8600 Silkeborg

Regner Jørgensen, Sinding Østervej 5, 8600 Silkeborg

ISSN: 1904-8254